

Бібліографічні посилання:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. : станом на 1 серп. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Петришин О. В., Гиляка О. С. Права людини у цифрову епоху : виклики, загрози та перспективи. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. Т. 28. № 1. С. 7–35.
3. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Свобода вираження поглядів у практиці міжнародних правозахисних органів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 549–551. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/123>.
4. Veizaras and Levickas проти Литви, 41288/15, Рішення по суті (по суті та справедлива сатисфакція) ЄСПЛ від 14.01.2020 р. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-200344>
5. Buturugă проти Румунії, Рішення (по суті та справедлива сатисфакція) ЄСПЛ від 02.11.2020 р. у справі № 56867/15. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-200842>.
6. К. У. проти Фінляндія, Рішення (по суті та справедлива сатисфакція) ЄСПЛ від 02.12.2008 р. у справі № 2872/02. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117605>
7. Magyar Jeti Zrt проти Угорщини, 11257/16, Рішення ЄСПЛ (по суті та справедлива сатисфакція) від 12.04.2018 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-187930>
8. Wie wir Freiheit im digitalen Raum sichern ; Handlungsoptionen für die Bundesregierung / Matthias C. Kettmann, Felicitas Rachinger, Meryem Vural ; Herausgeberin: Abteilung Analyse, Planung und Beratung. - Bonn : Friedrich-Ebert-Stiftung, November 2022. 22 Seiten. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/a-p-b/19746.pdf>

Гловацька Ангеліна Василівна,

здобувачка (першого) бакалаврського рівня факультету історії, політології та національної безпеки, Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник: Булавина Світлана Євгенівна, доцент кафедри теорії та історії держави і прав Волинського національного університету імені Лесі Українки, к.і.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення прав людини є ключовим елементом демократичної держави, проте в умовах воєнного стану їх дотримання зазнає серйозних викликів. Воєнний стан, запроваджений в Україні через збройну агресію Росії, змушує уряд ухвалювати обмежувальні заходи для гарантування національної безпеки. Водночас це створює ризики для реалізації прав і свобод людини, зокрема свободи пересування, вираження думок, приватності та соціальних прав [1].

Актуальність проблеми полягає у пошуку балансу між забезпеченням прав людини та необхідними обмеженнями для безпеки держави. Дотримання міжнародних стандартів прав людини є не лише обов'язком держави, але й умовою для підтримки довіри громадян та міжнародної спільноти.

Під час воєнного стану уряд може запроваджувати різноманітні обмеження. Зокрема: комендантська година обмежує пересування громадян у певний час доби з метою зниження загроз для безпеки; свобода слова зазнає обмежень для уникнення дезінформації та пропаганди, але це може порушувати право громадян на отримання об'єктивної інформації; обмеження масових заходів та протестів спрямовані на уникнення дестабілізації в умовах війни, але обмежують право на мирні зібрання [3].

Однією з головних проблем є забезпечення безпеки цивільного населення: воєнні злочини, такі як обстріли цивільної інфраструктури та знущання над полоненими, потребують розслідування і міжнародного контролю; захист цивільних осіб є пріоритетом, однак забезпечення гуманітарних коридорів часто ускладнене бойовими діями; держава має гарантувати психологічну підтримку та реабілітацію постраждалих від насильства [2].

Проблеми правосуддя та доступу до правової допомоги: Перенесення судових розглядів та нестача кадрів ускладнюють доступ до правосуддя. Військові трибунали часто діють за спрощеними процедурами, що може обмежувати право на справедливий суд. Вразливі категорії, такі як внутрішньо переміщені особи та військовополонені, мають обмежений доступ до правової допомоги.

Забезпечення соціальних прав і прав ВПО: соціальні права, зокрема право на житло, працю та охорону здоров'я, суттєво порушуються під час війни [3].

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) часто стикаються з нестачею житла та труднощами в інтеграції на нових місцях проживання. Доступ до медичних та соціальних послуг є обмеженим через зруйновану інфраструктуру і перевантаженість медичних закладів. Реалізація трудових прав ускладнена через руйнування бізнесів та мобілізацію працівників до війська [4].

Міжнародна підтримка та роль правозахисних організацій: співпраця з міжнародними організаціями сприяє захисту прав людини: ООН, ОБСЄ, Червоний Хрест здійснюють моніторинг порушень та надають гуманітарну допомогу.

Україна повинна дотримуватися міжнародних стандартів прав людини, навіть у кризових умовах, що вимагає адаптації національного законодавства. Правозахисні організації допомагають фіксувати злочини та надавати підтримку жертвам порушень [2].

В умовах воєнного стану перед Україною стоїть складне завдання – забезпечити баланс між національною безпекою та дотриманням прав людини. Запровадження обмежень має бути пропорційним і тимчасовим, відповідати міжнародним стандартам та принципам правової держави. Важливо забезпечити ефективний моніторинг дотримання прав людини, особливо для вразливих категорій населення, таких як ВПО та цивільні у

зоні бойових дій. Підтримка з боку міжнародної спільноти та громадянського суспільства відіграє важливу роль у запобіганні порушенням. Після завершення воєнного стану держава повинна розробити механізми відновлення порушених прав і надання правової допомоги постраждалим [5].

Таким чином, захист прав людини залишається ключовим пріоритетом навіть у кризових умовах.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII – поточна редакція – від 27.07.2024, підстава - 3817-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

3. Мацко О. В. Правове регулювання забезпечення прав людини в умовах надзвичайного стану та збройного конфлікту. *Юридичний вісник України*, № 5. 2016. С. 45–52.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966). Ратифікація від 19.10.1973, підстава-2148-08. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

5. Доклади ООН та ОБСЄ щодо прав людини в Україні: *Аналітичні звіти за 2014-2015 роки*. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/organizaciya-z-bezpeki-i-spivrobotnictva-v-uevropi>

6. Ткачук О. М. Права людини в умовах гібридної війни: Український досвід та міжнародні виклики. *Право України*. 2015. № 10. С. 38–44.

Дудник Вікторія Олександрівна,

студентка бакалаврату Комунального закладу вищої освіти

«Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені М. Грушевського»

Науковий керівник: Фляжнікова Ярослава Василівна, доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Барського-гуманітарно педагогічного коледжу

ЗАХИСТ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТА ГАРАНТІЇ

У сучасному світі, де технологічний прогрес стрімко змінює способи комунікації та обміну інформацією, питання захисту права на приватність набуває все більшої актуальності. Право на приватність є невід’ємною складовою особистих прав і свобод людини, яке забезпечує можливість жити без зайвого втручання з боку держави, суспільства або третіх осіб. Це право охоплює різноманітні аспекти життя, включаючи особисту інформацію, кореспонденцію, а також фізичну недоторканність.

З огляду на численні виклики, які постають перед правом на приватність, зокрема в умовах глобалізації та цифровізації, важливо розглянути існуючі правові механізми та гарантії, що сприяють його